BENEDENLUS

NIJMEGEN

OLD CITY YOUNG VIBE

Walk of the town

LOOP JE MEE?

DE BENEDENLUS

Door oorlog en verkrotting is veel van de historische bebouwing verloren gegaan. Behalve de Grote Markt en omgeving, de Lange Hezelstraat, het Valkhof, de Molenstraat en enkele losstaande panden, is het in de binnenstad soms zoeken naar historisch Nijmegen. Van belang is daarom vooral het behoud van het immaterieel cultureel erfgoed oftewel de verhalen over Nijmegenaren en hun verleden.

Afstand: circa 3 km

WWW.INTONIJMEGEN.COM/WALKOFTHETOWN

De **'Walk of the Town'** is een wandelroute die je meeneemt op reis langs Nijmeegse plekken met bijzondere verhalen over mensen en gebeurtenissen. Langs de route hangen (kijk omhoog!) kunstwerken van Niels van Bunningen, met daarbij een QR code op een bordje. Als je die code scant, hoor je het verhaal bij het stukje Nijmeegse geschiedenis dat het kunstwerk verbeeldt. Als je bij het scannen 'tracken' accepteert, zie je je positie op de kaart; je volgt de route en hoort bij ieder kunstwerk het verhaal. Dit zijn andere verhalen dan je in dit boekje vindt, dus het is zeker de moeite waard! De kunstwerken vind je bij de markeringen met het volgende pictogram.

Langs de route vind je ook driehoekige informatieborden met interessante informatie, aangegeven door markeringen met een i.

Scan de code om direct in de luisterfragmenten te komen

Ben je minder goed ter been, dan is de benedenlus veelal moeilijk begaanbaar door het hoogteverschil en de vele kinderkopjes.
Advies: Ga de Grote straat omlaag, helemaal tot aan de Waalkade en volg de route rechtsom. Onderaan de Veerpoorttrappen is een lift tot vlak bij het Valkhofpark. Volg hier de stippellijn op de kaart.
Tip: de bovenlus is wel goed te volgen.

Een kunstwerk uit de serie langs de route.

Het Nijmeegse politiekorps bij de Waag, 1910.

citystore nijmegen

1 DE GROTE MARKT

De wandeling start bij de **Citystore, Grote Markt 17**. Je loopt de deur uit en gaat **de Grote Markt** over. De route loopt aan de rechterkant voor de Hema langs. Je ziet De Waagh liggen, een gebouw in Hollandse renaissancestijl uit 1612. In het rechterdeel was de weegruimte en in het linkerdeel het slachthuis en de vleeshal. Op de bovenverdieping zaten de hoofdwacht van het garnizoen en het politiebureau. Bij dat politiebureau kwam in 1899 een 12-jarig jongetje aanlopen dat volledig de weg was kwijtgeraakt, hij was **Alleen op de Wereld**. Hij sprak Duits, was haveloos gekleed en verkleumd van de kou. Hij was te voet van Grave naar hier gekomen. Zijn ouders waren Duitse kermisreizigers die van stad naar stad trokken, ze waren gestorven en zijn oma kon niet voor hem zorgen. Ze gaf hem mee aan een paardencircus waar hij de kachels moest aanmaken, schoenen moest poetsen, en koperwerk moest laten blinken. Het gezelschap liet hem in Grave achter met de belofte hem later op te halen. In Nijmegen werd hij opgevangen op het politiebureau in De Waagh en geadopteerd door een Nijmeegse familie. Het is Hector Malot. Nogal wat adel heeft op de Grote Markt in het verleden haar opwachting in de stad gemaakt. Het meest bijzondere was het bezoek van het gezelschap van de Russische Tsaar Peter de Grote in 1698. Op de rondreis door West-Europa (o.a. Londen en Amsterdam) deden ze ook Nijmegen aan, de eerste stad van de Republiek der Vereenigde Nederlanden, komende uit Pruisen. Met vijftig paardenkarren werden ze aan de grens bij Wyler opgehaald. Onder kanonnenvuur en klokgebeier werd het bonte gezelschap onthaald op het stadhuis, er werd gemusiceerd en men vertoefde een nacht in herberg De Zwaan op de Grote Markt. De volgende dag reisde men verder met vijf grote zeilschepen vanaf de Waalkade richting Tiel en Gouda. Het was een magnifieke aanblik, zo 'n gezelschap van 200 Moscovitische hovelingen met bontmantels, kromzwaarden en oosterse hoofddeksels versierd met diamanten.

2 DE BLAUWE STEEN

De Blauwe Steen bij kruising Grotestraat, Grote Markt, Korte Burchtstraat en Broerstraat.

Je volgt de route door de Burchtstraat, waar op de hoek met o.a. de Grotestraat in het wegdek **de Blauwe Steen** ligt, al zeker sinds 1522, en die meerdere keren is vervangen wegens slijtage. Het was 'aen den cruys', waar vierstraten en vier wijken bij elkaar kwamen. Het was de plaats waar de buitenrechtspraak voor lichtere vergrijpen plaatsvond. Er vonden geselingen plaats, voor meineed werden twee vingers afgeknipt, een zakkenroller werd de oren afgesneden. De zwaardere vergrijpen zoals moord en doodslag werden veroordeeld in het stadhuis voor een raad van juryleden. Andere straffen waren rondlopen in een schandton of met schandstenen om de nek, rondgedraaid worden in de draaikooi naast De Waagh en vaak vooraf nog gemarteld op de pijnbank in de kelder van het stadhuis. Het verschijnsel 'vrouwengratie' verzachtte het geheel soms: gaf een vrouw te kennen dat ze een veroordeelde als echtgenoot wilde dan werd hij vrijgelaten. Volgens oud-gemeentearchivaris Van Schevichaven is het twee keer voorgekomen.

3 PUT IN DE GROTESTRAAT

Ga links de Grotestraat in. Voordat in Nijmegen de stadswallen werden afgebroken (1877) stonden er in de binnenstad een groot aantal putten en pompen. De putten functioneerden met emmers en werden via een rad met de hand of de voet bediend. Er werd door het publiek veel rotzooi ingegooid, bv. In 1636 werden in de **Put in de Grotestraat** (tegenover nr. 15) veertig met de pest besmette muizen gevonden. Vanaf het begin van de 17e eeuw werden de putten successievelijk vervangen door enige tientallen pompen, de gebruikers moesten daarvoor een paar stuivers pompgeld per maand betalen. En dat waren vooral de dienstbodes, waarvan er in Nijmegen in 1849 meer dan 1100 waren, die dagelijks met een juk of met een draagbaar met een waterton erop bij de pomp in de rij stonden. Die dienstbodes werden trouwens in de 17e eeuw al wettelijk beschermd door een gemeentelijk reglement voor voedsters, besteedsters en dienstmeiden.

De pomp op de Grotestraat/hoek Platenmakerstraat, met pompende dienstbodes en herberg De Ster op de achtergrond, detail uit een tekening van Jan van Leeuwen, 1822, de rode Ster bevindt zich nog steeds in de muur van het hoekpand.

4 KARL MARX

Als 'Havanna aan de Waal' heeft Nijmegen aan de Grotestraat natuurlijk wel een heel bijzondere plek om te gedenken en langs te wandelen: het pand genaamd Het Swarte Schild, het ouderlijk huis van Henriëtte Presburg (nr. 33), de moeder van **Karl Marx**, de schrijver van 'Das Kapital'. Zij was de dochter van Isaac Presburg, de voorzanger van de Nijmeegse synagoge aan de Nonnenstraat.

Zij trouwde in 1814 met Heinrich Marx in de Nijmeegse synagoge, ontving een bruidsschat van meer dan Fl. 10.000,- van haar ouders en verhuisde naar Trier. Zij is nog diverse keren hier op familiebezoek geweest, mogelijk met de jonge Karl. Haar zus Sophie Presburg trouwde met de grootvader van de oprichter van het Philipsconcern.
De Grotestraat als bron van kapitalisme en communisme.

De herdenkingsplaquette op de Grotestraat.

5 BESLOTEN JOFFEREN

Je volgt de route en gaat links de Nonnenstraat in. Je wandelt voorbij de Synagoge (nr. 21) en dan kom je aan de rechterkant – vlak voor de kruising - aan een onbebouwd stuk. Daar woonden in de 13e t/m de 15e eeuw de zogenaamde **'Besloten Jofferen'** oftewel de orde der Remonstreit, zij leidden in hun kloostertje een beschouwend leven en hadden geen contact met de buitenwereld.
Later trad deze orde toe tot de orde der 'Witte Vrouwen'. Bij de opgravingen in 1980 kwamen hier een aantal kelder-graven en fraai bewerkte grafstenen tevoorschijn. Dit klooster was een van de vijf vrouwenkloosters in de stad: Mariënburg, Hessenberg, Kloosterhof (de Zwarte Zusters) en Bethlehem, waarvan het Hessenbergklooster met haar bijna 100 Franciscanesser nonnen het grootste was.

Opgraving van nonnengraven uit de late Middeleeuwen, aan de Nonnenstraat, 1980.

6 LANGE BROUWERSTRAAT

Je kuiert verder via het Kitty de Wijzeplein, het monument voor Joodse oorlogsslachtoffers, naar de **Lange Brouwerstraat**, genoemd naar een aantal daar gevestigde bierbrouwers. Maar daar lag ook de zeepfabriek van de Gebroeders Dobbelmann, tot die daar in 1895 afbrandde. In de Benedenstadse liedcultuur van die tijd was daar al snel een straatlied op gedicht, een strofe daaruit: " Er was brand dat moest eenieder horen, het was de zeepfabriek Gebr. Dobbelmann. De vonken sloegen over de daken, en iedereen dacht de stad gaat naar de maan". In deze buurt woonde Hendrika Maria Valstar, de verloskundige voor de Benedenstad. Zij was geboren in de Bottelstraat, in een van de daar gelegen eenkamerwoningen, haar vader was een van de laatste gaslantaarnaanstekers van de stad. Na haar opleiding heeft ze 50 jaar het beroep van vroedvrouw uitgeoefend en heeft in die periode 15.000 kinderen ter wereld geholpen. In 1954 werd ze geridderd in de orde van Oranje Nassau en sprak nog steeds Nimweegs: *"Ja ik heb al veul kientjes op de wereld geset"*.

Lange Brouwerstraat (hoek Begijnenstraat).

7 PROTESTANTS WEESHUIS

Neem in de Lange Brouwerstraat de eerste links, de Kabelgas, daar ga je rechtsaf door de Lompenkramersgas. Je staat in **de Begijnenstraat** tegenover het voormalige protestantse weeshuis. Dat is tot stand gekomen in de 16e eeuw op initiatief van Stijntje Buys, die een deel van haar erfenis voor de opvang van weeskinderen reserveerde. Na de verovering door prins Maurits in 1591 werd het een puur protestants weeshuis voor ingezetenen met het Nijmeegse burgerschap. Voor de katholieke weeskinderen, en dat waren er heel wat meer, vaak veel armer en soldatenkinderen genoemd, werd in de 17e eeuw in het Nonnenklooster aan de Hessenberg het katholieke Arme Kinderen Weeshuis opgericht. Weeshuiskinderen droegen verplichte kleding in de stadskleuren rood-zwart, nogal stigmatiserend.

8 DE PAPENGAS

De weeshuistuin

Volg de route en je komt in **de Papengas**. Daar vind je de weeshuistuin (nr. 8A). Je kunt in deze tuin, door de ramen kijkend, nog de regentenkamer zien en een schilderij van Stijntje oftewel Stina. In de weeshuistuin ligt sinds 2021 het maquettehuis, met daarin de Benedenstadmaquette, gebouwd door Frans Friederichs op basis van een overzicht uit 1932, elf meter breed en in een verhouding van 1:100. Hier kan je in één oogopslag een groot deel van Benedenstad zien. Over elke vierkante meter van de Benedenstad is wel een verhaal te vertellen, zoveel geschiedenis ligt hier bijeen.

De Sint Jacobskapel.

9 DE SINT JACOBSKAPEL

Je vervolgt de route op de Papengas en komt bij wijkcentrum het Weeshuis (nr. 8). Dit pand is ook onderdeel van het voormalige **protestantse weeshuis**. Daartegenover zie je **de Sint Jacobskapel**, een restant van het Sint Jacobsgasthuis, een opvanglocatie voor rondtrekkende pelgrims en behoeftige stadgenoten. Hier werden in de pestjaren 1636 en 1661 vele lijders aan de longen- of builenpest opgevangen en verzorgd, voor zover dat zin had. In 1636 stierven 6.000 Nijmegenaren, de helft van de bevolking. Ook al was er hier een beroemde pestdokter nl. IJsbrand van Diemerbroeck, die er zelfs een boek over had geschreven. Pas in de 19e eeuw werd ontdekt dat de pest werd overgedragen door rattenvlooien en dat hygiëne een belangrijke rol speelde. Voor die tijd dacht men aan honden en katten en die werden dan ook massaal afgemaakt.

*Tegen de hoek van 49-57 hangt het kunstwerk **'Voor Waol en Follek'**; luister naar het verhaal van **Barbara Kruijsen**, Valkhof Museum.*

10 DE SINT ANTHONISPOORT

Van hieruit ga je richting de Waal. Aan de Oude Haven en de Lage Markt lagen in de oude stadsmuren een aantal stadspoorten: de Bottelpoort, het Stevenspoortje, de Meipoort, de Kraanpoort, het Lossertpoortje, het Cleyn Poortje, de Veerpoort en **de Sint Anthonispoort** (Lage Markt nr. 47). Alleen die laatste is nog in vol ornaat aanwezig en met een rijke geschiedenis. Poorten waren een teken van macht, ieder die daar de vesting binnentrad onderwierp zich aan de stadsregels. Gezien de vele mensen die er voorbij kwamen werden ze ook gebruikt voor terechtstellingen b.v. misdadigers werden aan een ketting gelegd of gevierendeelde lijken werden er opgehangen. Maar ook katholieke processies gingen er doorheen waarbij onder de poort de vier evangeliën werden voorgelezen.

De Sint Anthonispoort.

11 DE WAALKADE

Je loopt verder naar **de Waalkade**. Sinds 1825 komen radarstoomboten aan bij de Waalkade. Transport naar andere riviersteden in binnen- en buitenland werd opeens heel comfortabel en snel. Wekelijks deden bijna twintig verschillende stoomboten Nijmegen aan, de kade lag er vol mee en dat leverde een aparte kadecultuur op. Een van de boten had de bijnaam 'De Rozenkransboot' vanwege de katholieke booteigenaar. De stoomboot die ook Schiedam aandeed heette 'De Jeneverboot'. Er werden vele duizenden passagiers met de stoomboten vervoerd. Het stoomtijdperk liep na de Tweede Wereldoorlog ten einde, de concurrentie van het weg- en treintransport was te groot geworden. De laatste stoomboot die uit de vaart werd genomen was in 1949 'de Koningin der Nederlanden'. Tegenwoordig zien we wel dat riviercruisevaart dat heeft overgenomen met meer dan 600 ontschepingen en meer dan 50.000 bezoekers per jaar.

De Waalkade met de skyline van Nijmegen.

*Op de muur van de voormalige Vismarkt, hangt kunstwerk **'Silex'**; luister naar het verhaal van programmamaker **Sinan Can**.*

12 DE VISMARKT

Loop je door over de Waalkade dan kom je onder aan de Grotestraat (kruising Vismarkt) de plaats tegen waar twee honderd jaar **de Nijmeegse vismarkt** heeft gelegen. Vissers voerden zeevis en riviervis aan, de stadsvishakker veilde de vis per afslag en visvrouwen riepen 'Mijn' als de prijs hun aanstond. Dat ging niet altijd van een leien dakje, er was altijd politiebescherming en er was een visinspecteur aanwezig die de kwaliteit controleerde. Afgekeurde vis ging de Waal in. Bekende visvrouwen, ook wel genoemd 'vischwyven' gezien hun grote mond, waren Marie de Blèr en Schelvismien en later de zusters Naatje en Doortje Kampschreur.

De plaats van de voormalige Vismarkt.

OLD CITY YOUNG VIBE
1 De Grote Markt
2 De Blauwe Steen
3 Put in de Grotestraat
4 Karl Marx
5 Besloten Jofferen
6 Lange Brouwerstraat
7 Protestants weeshuis
8 De Papengas
9 Sint Jacobskapel
10 Sint Anthonispoort
11 De Waalkade
12 De Vismarkt
13 De Gierpont
14 De Waterwolf en de Aquanaut
15 Nijmeegse Kaaisjouwer
16 Het Kasteel van F.J. Hallo
17 Stadswallen
18 De Valkhofkazerne
19 De Loden lady
WAALKADE
WAALBRUG
Oude Haven
Lage Markt
Lange Brouwerstr.
Nonnenstraat
Grotestraat
Veerpoort-trappen
VALKHOFPARK
HUNNERPARK
citystore nijmegen
GROTE MARKT
Stikke Hezelstraat
Lange Hezelstraat
Burchtstraat
Houtstraat
KRONEN-BURGERPARK
Doddendaal
Parkweg
PLEIN 1944
Broerstraat
Gruitberg
Marikenstraat
Kelfkensbos
KONINGS-PLEIN
Mariënburg
Hertogstraat
Derde Walstraat
Bloemerstraat
Piersonstraat
Molenstraat
Ziekerstraat
Smetsius-straat
In de Bet
N
W
O
Z
De Benedenlus
Kunstwerk met luisterfragment
Informatiebord
Lift
Minder goed ter been
OLD CITY YOUNG VIBE

Blik op de Stevenskerk vanuit de Weeshuistuin.

13 DE GIERPONT

Het drukste punt aan de Waalkade was daar waar **de Gierpont** en de stoomboten aanlegden. De gierpont bracht sinds het midden van de 17e eeuw vele tienduizenden bezoekers vanuit Lent naar Nijmegen, de diverse stoombootdiensten, waaronder de Nijmeegse Boot, brachten vele duizenden vreemdelingen naar de stad. Een van die vele vreemdelingen was Jaantje Struik uit Amsterdam. Zij was een superoplichtster die juweliers, hotels en kledingzaken voor meer dan Fl. 300,000,- had opgelicht, slechts door het vertonen van een gefingeerd krantenartikel waarin stond dat zij recht had op een miljoenenerfenis. Daaraan ontleende zij ook haar volkse bijnaam: de Miljoenenjuffrouw. Zij werd veroordeeld tot vijf jaar gevangenis, maar een deel van de buit was nog niet terecht. Die kwam in Nijmegen boven tafel toen die hier in 1889 op de Jodengas in een verkooplokaal werd aangeboden. In 1892 bezocht ze haar broer in Nijmegen en werd door een massaal publiek op de schouders over de Waalkade gedragen.

Jaantje Struik en het toneelstuk dat aan haar leven was gewijd.

14 WATERWOLF EN DE AQUANAUT'

In het grasveld staat het beeld **'De Waterwolf en de Aquanaut'**. De naam refereert aan de vele overstromingen die hier in de loop der eeuwen hebben plaatsgevonden en de onderste straten van de Benedenstad steeds onder water zetten. De Steenstraat, het begin van de Grotestraat, de Lage Markt, de Oude Haven, de Bottelstraat die stonden soms weken lang onderwater, ook al probeerde men met houten schotten gevuld met paardenmest de vloed te keren. Transport vond plaats via houten bruggen en roeiboten. Kwam er strenge vorst overheen dan knapten de ramen en deuren. Ging dat ijs weer smelten dan ontstonden er kruiende ijsschotsen over elkaar en werd het levensgevaarlijk voor de wandelaars die over het ijs naar Lent liepen. Er werden drie kanonschoten gelost als waarschuwing en het volk riep: *"Feruut, d'r uut, de Waol die kruut!"*

Bij het beeld staat een QR code.
Als u die scant krijgt u meer informatie.

De Waterwolf en de Aquanaut.

Labyrinth van Klaus van de Locht op de Waalkade.

15 DE NIJMEEGSE KAAISJOUWER

Als je naar links kijkt zie je (iets buiten de route) bij de Lindenberg-haven een groot beeld van **de Nijmeegse Kaaisjouwer** staan. Het is een ode aan de kaaisjouwers die hier honderden jaren zwaar werk verrichtten, een van de zwaarste beroepen die Nijmegen ooit heeft gekend. Ze kwamen voort uit het Middeleeuwse zakkendragersgilde, maar werden aan het begin van de 19e eeuw vrije beroepsbeoefenaren. Zij losten en laad-den de aankomende en vertrekkende schepen, meestal bulklading zoals turf, metselstenen, steenkool, cement. Er werd in ploegen samengewerkt, die, als er geen schip was, in de kroegen rond de kade het nog te verdienen geld opmaakten. Het waren stevige jongens die regelmatig de krant haalden vannwege vecht-partijen met koloniale soldaten. Om het milieu nog wat kleurrijker te maken hadden velen een bijnaam: De Lange, den Iesere, de Vetbult, de Scheve Schoen, de Dooie Graot, de Kiep met 't ene Been. Met de komst van steeds meer kraanmachines aan de kade en op schepen stierf hun beroep in de jaren vijftig uit.

Het beeld van de kaaisjouwer, van Margriet Hovens. Locatie eind oostelijke Waalkade.

*Aan de achterkant van de muur langs de Veerpoorttrappen hangt kunstwerk **'Valkhof'**; luister naar het verhaal van Nijmegen-kenner **Rob Jaspers**.*

16 KASTEEL VAN F.J. HALLO

Je gaat via de route aan het einde van de Waalkade weer naar het stadscentrum terug via de steile Lindenberg, tegenwoordig de Veerpoorttrappen genoemd. Links daarvan ligt de Bastei, centrum voor natuur en cultuurhistorie, rechts daarvan ligt het Holland Casino. *Er is een lift aanwezig!* Vroeger lag daar aan de Lindenberg een ander geldinstituut, **het Kasteel van F.J. Hallo**, die rijk was geworden aan de verkoop van stadsgas en in de handel in erfenissen en met dat geld in 1859 een groot stadskasteel liet bouwen. Daartoe kocht hij straten, huizen, schuren en grond op voor een bedrag van Fl. 200.655,- een vermogen in die tijd. Het kasteel had een klokkentoren van negen verdiepingen, een oranjerie, veel marmer en beeldhouwwerk, antieke schoorsteenmantels en meer dan tachtig kamers. In 1954 werd het afgebroken vanwege instortingsgevaar. In de tussenliggende 100 jaar was het vooral als klooster gebruikt door o.a. 'de Zusters van Hallo', die sociaal actief waren in de arme Benedenstad.

De plaats waar in het verleden het Kasteel van Hallo lag, nu cultureel centrum De Lindenberg.

17 STADSWALLEN

We volgen de route. De hooggelegen stadswallen waren populaire wandelplaatsen, waar je overdag en buiten oorlogstijden met mooi uitzicht over stad en omgeving kon wandelen. Van boven zag men de droge stadsgrachten en een doolhof van bedekte wegen, ravelijns, traversen, contre-gardes, tenailles, het glacis en andere verdedigingswerken. Daar liepen smalle voet-paadjes doorheen en er werden koeien 'gehuud'. Nergens was een huis te bekennen. Keek men stadinwaarts dan zag men volgens stadsarchivaris Van Schevichaven "de schamele buurten van Achter den Wal, haveloos kindergewemel, een mengelmoes van armoede en rompslomperig klein boerengedoe". Na de zondagse mis wandelde volgens hem iedereen naar het Valkhof, het enige park tussen de stadsmuren en " daar kwam de ganse beau monde bijeen, als in een manege liep men rond, steeds weer elkaar ontmoetende".

Wandelen op het Valkhof met groots uitzicht op de Waal en de Betuwe, litho van M. Mourot, 1700-1800.

18 DE VALKHOFKAZERNE

Loop het park uit, het Kelfkensbos op. Als vestingstad kende Nijmegen rond 1900 vier kazernes: de Waalkazerne, de Mariënburgkazerne, de Burchtstraatkazerne en **de Valkhofkazerne**. Dat betekende dat er continu een kleine duizend soldaten in de stad aanwezig waren. Op het Kelfkensbos, op de Wedren en buiten de stad werd druk gemarcheerd, gedefileerd, werden soldaten onderscheiden en bestraft. De Valkhofkazerne lag bovenaan de Lindenberg, waar nu ongeveer Cultureel Centrum de Lindenberg ligt (Ridderstraat 23) en was een van de twee koloniale kazernes. Daar werden soldaten opgeleid voor dienst in het toenmalige Nederlands-Indië. Het was een soort vreemdelingenlegioen met ruwe jongens uit Duitsland, België, Zwitserland, Nederland en Nijmegen. Bivakkerend in armoedige slaapzalen en onderkomens waren ze vaak op straat te vinden en ook bij de lieve Nijmeegse zusjes, die waren ondergebracht in bordelen zoals De Stoomboot, Hoek van Holland, de Waggelekooi en Het Landje van Belofte. En daar kwamen ze tegen: Roermondse Anna, Schöne Bertha, Kromme Mie en Schele Dien.

De oorspronkelijke waterpomp, bij Kelfkensbos, een ontmoetingspunt voor Boven- en Benedenstadters.

*Op de hoek van de gevel op nummer 59 hangt kunstwerk **'Slakkentoren'**; luister naar het verhaal van **Rosalie Thomassen**, Gebroeders Van Lymborch Huis.*

19 DE LODEN LADY

Vanaf het Kelfkensbos ga je de Burchtstraat in. Daar zie je (voor nr. 67) een metalen plaquette midden in het wegdek. Daar is het graf gevonden van een Romeinse dame, uit de vierde eeuw na Christus, neergelegd in een loden kist met diverse sieraden en gebruiksvoorwerpen. Ze kreeg de bijnaam **de Loden lady**. Het is een van de eerste aantoonbaar aanwezige vrouwen in de Nijmeegse geschiedenis. We kennen de Romeinse godin Fortuna die werd geëerd in de Romeinse stad Ulpia Novio-magus in het Waterkwartier, we kennen de vrouwen van Karel de Grote die ongetwijfeld met hem meekwamen naar het Valkhof, we kennen Theophanu, maar daarna is het heel lang stil. We kennen de legende van hertogin Eleonora, we kennen de vrouwen van de Spaanse overheersers en Gelderse hertogen die hier mee naar toe kwamen en natuurlijk Mariken van Nimwegen. Tot vandaag de dag is de Nijmeegse vrouwengeschiedenis nog steeds een bron van onderzoek.

De plaquette op het voormalige graf van een Romeinse dame uit de 4e eeuw, op de Burchtstraat.

Vanaf de Burchtstraat loop je langs het stadhuis terug naar de Grote Markt. Daar is het einde van deze wandeling. Wil je ook de Bovenlus volgen? Het boekje ligt bij de Citystore.

NIJMEGEN

OLD CITY YOUNG VIBE

Wil je de gehele route (beneden- en bovenlus) inclusief de geluidsfragmenten als GPS-bestand hebben? Dat kan ook!

Wil je meer weten over Nijmegen over de historie en wat er te doen is? Scan dan deze QR code

NIJMEGEN
OLD CITY YOUNG VIBE

Walk of the town

Mogelijk gemaakt door de gemeente Nijmegen
Tekst: René van Hoften
Foto's : Michiel Heijmans, Regionaal Archief Nijmegen, Publiek Domein en gemeente Nijmegen
Vormgeving en realisatie: StudioBont